

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 22a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”.

W projekcie rozporządzenia w stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. poz. 2013), zwanego dalej „rozporządzeniem”, przewiduje się:

- 1) zmianę § 15 rozporządzenia określającego wysokości opłat wnoszonych wraz z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika w postaci papierowej i postaci elektronicznej – co wynika z konieczności uwzględnienia zmiany jaka nastąpiła w art. 22a ust. 4 ustawy, wprowadzonej art. 1 ustawy z dnia 13 lutego 2026 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. poz. 319), która polega na podwyższeniu od dnia 1 czerwca 2026 r. minimalnej i maksymalnej wysokości opłaty wnoszonej wraz z wnioskiem o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego podręcznika przez podmiot posiadający autorskie prawa majątkowe do podręcznika lub inne prawa do korzystania z utworu będącego podręcznikiem;
- 2) zmianę § 6 ust. 1 pkt 3 i § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w zakresie poziomu zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego określonego w podstawie programowej kształcenia ogólnego – co wynika z konieczności uwzględnienia zmiany jaka nastąpiła w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz. U. poz. 378).

1. Zmiana dotycząca wysokości opłat wnoszonych przez podmiot występujący z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika

Obecnie wysokość opłaty wnoszonej z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika:

- 1) w postaci papierowej wynosi 4 800 zł, z tym że w przypadku:

- a) podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręcznika do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej, podręcznika do języka mniejszości narodowej oraz podręcznika do języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego, niezawierających treści w języku polskim, z wyjątkiem strony tytułowej, redakcyjnej lub okładki – wysokość opłaty wynosi 3 600 zł,
 - b) podręcznika stanowiącego tłumaczenie na język obcy nowożytny podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego – wysokość opłaty wynosi 1 600 zł;
- 2) w postaci elektronicznej wynosi 6 000 zł, z tym że w przypadku:
- a) podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręcznika do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej, podręcznika do języka mniejszości narodowej oraz podręcznika do języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego, niezawierających treści w języku polskim, z wyjątkiem strony tytułowej, redakcyjnej lub okładki – wysokość opłaty wynosi 4 800 zł,
 - b) podręcznika stanowiącego tłumaczenie na język obcy nowożytny podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego – wysokość opłaty wynosi 2 800 zł.

W wyniku zmiany art. 22a ust. 4 ustawy w zakresie podwyższonej minimalnej i maksymalnej wysokości opłaty wnoszonej wraz z wnioskiem o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego projekt rozporządzenia określa nowe wysokości opłat wnoszonych przez podmiot występujący z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika. Zmianie ulega § 15 rozporządzenia (§ 1 pkt 3 projektu rozporządzenia), w którym nowe wysokości opłat wnoszonych przez podmioty ubiegające się o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników będą zróżnicowane w zależności od rodzaju i postaci podręcznika.

W związku z powyższym przewiduje się, że wysokość opłaty wnoszonej z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika:

- 1) w postaci papierowej będzie wynosić 8 400 zł, z tym że w przypadku:
 - a) podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręcznika do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej, podręcznika do języka mniejszości narodowej oraz podręcznika do języka mniejszości etnicznej i języka

- regionalnego, niezawierających treści w języku polskim, z wyjątkiem strony tytułowej, redakcyjnej lub okładki – wysokość opłaty będzie wynosić 5 600 zł,
- b) podręcznika stanowiącego tłumaczenie na język obcy nowożytny podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego – wysokość opłaty będzie wynosić 2 800 zł;
- 2) w postaci elektronicznej będzie wynosić 11 200 zł, z tym że w przypadku:
- a) podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręcznika do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej, podręcznika do języka mniejszości narodowej oraz podręcznika do języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego, niezawierających treści w języku polskim, z wyjątkiem strony tytułowej, redakcyjnej lub okładki – wysokość opłaty będzie wynosić 8 400 zł,
 - b) podręcznika stanowiącego tłumaczenie na język obcy nowożytny podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego – wysokość opłaty będzie wynosić 5 600 zł.

Powyższe opłaty wnoszone przez podmiot posiadający autorskie prawa majątkowe do podręcznika lub inne prawa do korzystania z utworu będącego podręcznikiem pozwolą na podniesienie wynagrodzenia rzeczoznawców, które nie było zmieniane od 20 lat i nie jest obecnie adekwatne do znaczenia pracy wykonywanej przez rzeczoznawców oraz ich odpowiedzialnej roli w procesie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników.

Wydatki związane z realizacją zadań w zakresie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników są finansowane z budżetu państwa z części 30 – Oświata i wychowanie. Podmioty składające do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wnioski o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika wnoszą opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa. W ramach prowadzonych postępowań o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników są zawierane umowy z rzeczoznawcami, wskazanymi do opiniowania poszczególnych podręczników. W przypadku większości podręczników w postaci papierowej dotychczasowa opłata wnoszona z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika wynosi 4 800 zł. Podział kwoty 4 800 zł na trzech rzeczoznawców (gdyż warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego większości podręczników w postaci papierowej jest uzyskanie trzech pozytywnych opinii) oznacza, że wynagrodzenie rzeczoznawcy wynosi 1 600 zł brutto. Kwota ta jest nieadekwatna do czynności i odpowiedzialności związanej z przygotowaniem opinii przez rzeczoznawcę, na podstawie której wydawana jest decyzja

o dopuszczeniu lub odmowie dopuszczenia podręcznika do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Po zmianie § 15 rozporządzenia (§ 1 pkt 3 projektu rozporządzenia) przykładowo w przypadku podręcznika w postaci papierowej opłata będzie wynosić 8 400 zł, zatem każdy z trzech rzeczoznawców za sporządzenie opinii otrzyma wówczas wynagrodzenie w wysokości 2 800 zł brutto. W projekcie rozporządzenia wysokość opłat wnoszonych wraz z wnioskiem o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego jest uzależniona od rodzaju i postaci podręcznika, zatem najniższa opłata będzie wynosić 2 800 zł i będzie dotyczyć podręcznika stanowiącego tłumaczenie na język obcy nowożytny podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego, a najwyższa opłata będzie wynosić 11 200 zł i będzie dotyczyć podręcznika w postaci elektronicznej, w przypadku którego warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego jest uzyskanie czterech pozytywnych opinii rzeczoznawców.

Przy określaniu nowych wysokości opłat w art. 22aⁿ ust. 4 ustawy (od 2 800 zł do 14 000 zł) brano pod uwagę waloryzację uwzględniającą wzrost cen w okresie ostatnich 20 lat oraz konieczność sfinansowania zwiększonej liczby opinii sporządzanych przez rzeczoznawców w ramach postępowania w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników. Wysokość opłat określona w projekcie rozporządzenia została ustalona wyłącznie z uwzględnieniem ww. waloryzacji. Zmiana dotycząca zwiększenia liczby opinii zostanie ujęta w odrębnym projekcie rozporządzenia, który będzie procedowany jeszcze w 2026 r. W związku z planowanym zwiększeniem liczby opinii rzeczoznawców z trzech do czterech opinii w przypadku podręczników w postaci papierowej oraz do pięciu opinii w przypadku podręczników w postaci elektronicznej wzrośnie także wysokość opłaty wnoszonej wraz z wnioskiem o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego (o kwotę wynagrodzenia kolejnego rzeczoznawcy), która tak jak dotychczas będzie uzależniona od rodzaju i postaci podręcznika oraz będzie się mieścić w przedziale kwotowym określonym w art. 22aⁿ ust. 4 ustawy.

2. Zmiana dotycząca poziomów zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego

Obecnie zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w przypadku podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręcznika do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej, wniosek o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika ma określać poziom zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego określony w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz poziom zaawansowania w sześciostopniowej skali poziomów biegłości w zakresie poszczególnych umiejętności językowych Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, zdefiniowanego przez Radę Europy, zwanego dalej „ESOKJ”.

Analogicznie do powyższego – zgodnie z § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia wydawca dopuszczonego do użytku szkolnego podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręcznika do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej – zamieszcza w takim podręczniku adnotację, w której określa poziom zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego określony w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz poziom zaawansowania w sześciostopniowej skali poziomów biegłości w zakresie poszczególnych umiejętności językowych ESOKJ.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny została przygotowana odpowiednio do poziomów biegłości językowej określonej w ESOKJ wraz ze wskazaniem tych poziomów. Natomiast w przypadku podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły ponadpodstawowej – podstawa programowa w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny jest określona w różnych wariantach, przy czym każdy wariant ma przypisany odpowiedni poziom biegłości językowej w ESOKJ. W celu objęcia projektem rozporządzenia różnych sposobów określania podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny (tj. w przypadku szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej) w projekcie rozporządzenia przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym w podręcznikach do języka obcego nowożytnego będzie wskazywana jedynie informacja o poziomie biegłości językowej określonej w ESOKJ, który jest wskazany we wszystkich podstawach programowych w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny.

W związku z powyższym w § 1 pkt 1 projektu rozporządzenia zaproponowano zmianę w § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, zgodnie z którą wniosek o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręcznika do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej – będzie zawierał informację o poziomie zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego wskazanym w podstawie programowej kształcenia ogólnego w sześciostopniowej skali poziomów biegłości językowej ESOKJ. Analogicznie do powyższego w § 1 pkt 2 projektu rozporządzenia przewidziano zmianę w § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, zgodnie z którą adnotacja zamieszczana w dopuszczonym do użytku szkolnego podręczniku z zakresu danego języka obcego nowożytnego w klasach I–III szkoły podstawowej, podręczniku do danego języka obcego nowożytnego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej – będzie zawierać informację o poziomie zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego wskazanym w podstawie programowej kształcenia ogólnego w sześciostopniowej skali poziomów biegłości językowej ESOKJ.

W wyniku planowanych zmian projekt rozporządzenia przewiduje przepis przejściowy (§ 2 projektu rozporządzenia), zgodnie z którym do wniosków o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników złożonych i nierozpatrzonych przed dniem 1 czerwca 2026 r., stosuje się przepisy dotychczasowe. Oznacza to, że wszystkie wnioski złożone począwszy od dnia 1 czerwca 2026 r. będą rozpatrywane zgodnie z nowymi regulacjami, w tym także będą stosowane nowe wyższe opłaty wnoszone z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 czerwca 2026 r. Termin wejścia w życie wynika z tego, że zmiana przewidziana w art. 22a ust. 4 ustawy dotycząca określenia nowej minimalnej i maksymalnej wysokości opłaty wnoszonej wraz z wnioskiem o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2026 r.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia będzie miał wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.). Podniesienie opłaty wnoszonej przez wydawców wraz z wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika spowoduje, że przedsiębiorcy wydający podręczniki będą zobowiązani do wyższych opłat, ale mając na uwadze skalę sprzedaży podręczników oraz osiągnięte z tego tytułu przychody, podwyższenie tej opłaty nie będzie stanowiło istotnego obciążenia dla budżetów tych podmiotów.

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300), należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.